

Čebelarjeva opravila v marcu

Tudi na Obali se lahko zgodi, da je marec hladen. Včasih celo sneži. Družine, ki so dovolj živalne in imajo zadostno količino hrane nimajo težav. V primeru, da so temperature v marcu pod 15°C v gnezdo ne posegam. Pozoren sem le na zadostno zalogo hrane. Ob gnezdu preverim količino hrane. V kolikor jo primanjkuje dodam medeni sat iz zaloge. V primeru da je v aprilu vreme toplo z veliko sončnih dni, se živalne družine ob zadostnem dotoku hrane do čebelje paše na akaciji pravočasno razvijejo. Poraba hrane v marcu je večja, kot je donos iz narave.

Klavdijo Babič, (klavdijo.babic@siol.net)

Drugače je ko sta februar in prva polovica marca nadpovprečno topla z veliko sončnih dni in nastopi v drugi polovici marca ali kasneje nenadna ohladitev s pozebo. Tedaj so družine živalnejše z veliko zalege. Gruča se skrči, ob tem lahko ostane zunanji del zalege izven gruče, ker ga čebele ne ogrevajo se zalega podhladi in odmre. Na bradah opazimo mrtve ličinke. V družinah z veliko zalege je potreba po hrani velika, ker je iz narave ni, so čebele varčne s hrano, kar upočasni razvoj družine. V tem primeru sem še bolj pozoren na zadostno količino hrane.

V zadnjem desetletju so vse pogosteje v marcu temperature nadpovprečne in dosegajo preko dne 20 °C in več. Dnevi se daljšajo, malo je padavin in veliko sončnih dni. V naravi je obilo cvetja, cveti sadno drevje, v drugi polovici lahko na obali zacveti že regrat. Iz dneva v dan se povečuje vnos medicine in cvetnega prahu, kar ima za posledico povečan obseg zalege. Vse več je na novo izleženih čebel, ki nadomeščajo zimske čebele in prevzemajo njihove naloge. V najmočnejših družinah se lahko že v drugi polovici meseca pojavi trotovska zalega. V takih primerih se mi je že zgodilo, da so bili v najmočnejših družinah že konec marca polni panji čebel. Ta razvojni potencial je treba izkoristiti. V takih razmerah so vsi posegi namenjeni dodatnemu pospeševanju razvoja. Če je bil prvi pregled že v februarju in sem takrat gnezdo premaknil na sredino, sledi drugi pregled v prvi polovici marca. Že v preteklosti so starejši čebelarji opozarjali, da je pogoj pri zgodnjih spomladanskih posegih v panj dovolj toplo vreme, rekli so, da si lahko v srajci vsaj nekaj dni pred posegom. Tega se vedno držim. Vse preglede in posege, s katerimi želim pospešiti razvoj, opravim le, če je vreme ugodno. Vsaj nekaj dni pred posegom mora temperatura nad 15 °C, napoved za naprej pa ugodna.

Pogoji za hiter razvoj so zadostna količina hrane, kakovostna matica, zdrave čebele in dovolj velik panj. Zaloga hrane mora biti med 5 in 8 kg. V marcu že lahko ocenim kakovost matice. Če je moč družine v marcu enaka ali boljša kot ob zazimitvi ter ima družina velik obseg strnjene zalege, je matica dobra. So družine, ki

Foto: Klavdijo Babič

Pogled na testni vložek nam pove, kje so čebele

so manj živalne kot pri zazimitvi. Če je s panjskega lista razvidno, da je bila družina v prejšnjem letu bolj napadena z varojami, je lahko to vzrok manjše živalnosti. Če je zalega presledkasta, je lahko vzrok za to iztrošena ali slabša matica. Pozoren sem tudi na morebitni pojav poapnele zalege. V tem primeru zamenjam matico.

Posegi so odvisni od moči družine. V tem obdobju je zalega v sprednjem delu panja in se širi v notranjost. Na zadnjem delu satov so običajno medeni venci, ki preprečujejo širjenje zalege. Cilj posegov je pospešeno širjenje zalege na celoten sat. Če je zalega na treh do štirih satih in ne sega čez polovico sata, družino pustim tako, kot je. Pazim le, da je gnezdo na sredini panja. Ob gnezdu mora biti medeni sat s cvetnim prahom. Če ocenim, da hrane primanjkuje, dodam ob zalego sat medu z nekaj cvetnega prahu iz zalog. Lahko ga vzamem iz družine, ki ima višek hrane in ne kaže znakov bolezni. Če je zalega vsaj na štirih satih in sega do dveh tretjin v globino, sate z zalego in prva sata ob zalegi, kjer sta med

Foto: Klavdijo Babič

Po obračanju satov je gnezdo na zadnjem delu panja

in cvetni prah, obrnem za 180°. Obrnjeni sati morajo ostati v istem zaporedju, da gnezda ne razbijem in ostane skupaj. Zalega je po posegu zadaj ob pitalniku, zaloga hrane pa spredaj ob žrelu. Ker je ob žrelo postavljena zaloga hrane v večji nevarnosti pred ropom, jo čebele prično umikati in prenašati v notranjost. Matica v izpraznjene celice lahko zaleže jajčeca in na ta način omogočim širjenje zalege. V najmočnejših družinah lahko sega zalega že čez tri četrtine v globino. V tem primeru je v družinah prisotnih veliko čebel, zato obrnem za 180° vsak drugi sat z zalego. Čebele gnezdo združijo. Odstranijo medene zaloge, v katere matica zaleže jajčeca, in na ta način se zalega razširi na celotno površino satnika. V nakladnih panjih gre hitreje. Isti učinek dosežem z obračanjem naklade z gnezdom za 180° (po navpični osi). Če se nadaljuje lepo vreme, sledi naslednji pregled načeloma čez dva do tri tedne. Pri tem pregledu imajo lahko najmočnejše družine zalego že na šestih satih in je že opaziti trotovsko zalego ali celo prve trote. Družinam, ki imajo najmanj štiri sate in več zalege na celotni površini, širim gnezdo z dodajanjem praznega sata v sredino gnezda. Primeren je mlad sat, nekajkrat zaležen, lahko ima manjši medeni venec. Čebele želijo

gnezdo čim prej združiti, zato med odstranijo, sat očistijo, ogrejejo in pripravijo, da ga matica čim prej zaleže.

Vstavim tudi gradilni satnik na zunanjo stran gnezda ob zadnji sat z zalego. Nekoliko slabše razvitim družinam vstavim gradilnik že z nekoliko zgrajenimi trotovskimi celicami. Sledi sat s cvetnim prahom in medom. Predvsem mlade čebele sem na ta način dobro zaposlil z vzrejo zalege in gradnjo satja. Uspeh je zagotovljen le ob nadaljevanju toplega vremena in zadostnega dnevnega vnosa hrane iz narave. Zgodilo se mi je že, da je čez nekaj dni po posegu prišla nenadna ohladitev, gnezdo je ostalo razdeljeno in učinek posega je bil nasproten od pričakovanega. Pri manj živalnih družinah izvajam posege glede na moč družine po opisu drugega pregleda z metodo obračanja gnezda.

Rezervne družine

Na enak način širim gnezdo tudi v rezervnih družinah, ki jih prezimujem predvsem v sedemsatnih panjih. V teh panjih poteka razvoj na začetku lahko zaradi mlade matice in manjšega prostora za ogrevanje celo hitreje kot pri gospodarskih družinah, vendar le do trenutka, ko ima matica ob zadostni količini hrane dovolj prostora za zaleganje. Po tej prelomnici se zaradi pomanjkanja prostora razvoj upočasni. Najmočnejše rezervne družine že pred vrhuncem preselim v izpraznjene gospodarske panje, v katerih so družine odmrle čez zimo in sem jih očistil, razkužil in pripravil za naselitev.

Rezervnim družinam pred selitvijo zvečer zaprem žrela, in odstranim pažni material, da dobijo zrak. Zjutraj jih, ko se nekoliko ogreje, odnesem na drugo stojišče. Družino selim v gospodarski panj tako, da sate s čebelami prenesem v sredino novega panja po enakem vrstnem redu, kot so bili. Zaloga hrane mora biti med 5 in 8 kg, zato prazen prostor (manjkajoče satje) dopolnim s praznimi ali medenimi sati iz zaloge. Da se družina hitreje razvije, potrebuje toploto zato je na začetku omejena le na plodišče. Matično rešetko prekrijem s časopisnim papirjem in lepenko. Družino pustim vsaj sedem dni pri miru, da se privadi na novo okolje. Kasneje izvajam posege kot pri drugih družinah. Take družine se do glavne paše, ki je na robiniji, razvijejo do te mere, da dobro izkoristijo akacijevo pašo. V marcu čebele nabirajo hrano bližje čebelnjaku kot pozneje, ko se vreme segreje. Spominjam se, da sem imel nekaj rezervnih družin ob hiši. Če sem jih v marcu prenesel v čebelnjak, oddaljen pribl. 1 km, se ni vrnilo veliko čebel in je bila selitev uspešna. Če sem ta premik opravil sredi aprila, ko se je vreme otoplilo, ko je tudi preletna razdalja pašnih živali veliko daljša, pa se je vrnilo veliko več pašnih čebel. ◆